

ZAKON

O ZAŠTITI BILJNIH SORTI

(Objavljen u 'Sl. listu RCG', br. 48 od 9. avgusta 2007, 'Sl. listu Crne Gore', br. 48 od 11. avgusta 2008, 40/11)

I. OSNOVNE ODREDBE **Predmet zakona**

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak zaštite biljnih sorti (u daljem tekstu: sorte) kao i prava i obaveze nosilaca oplemenjivačkog prava.

Ovaj zakon se primjenjuje na sve rodove i vrste biljaka.

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) sorta je skup biljaka unutar jedinstvene botaničke klasifikacije najniže poznate kategorije, koji je, bez obzira da li su ispunjeni svi uslovi za priznavanje oplemenjivačkog prava, definisan izražavanjem osobina koje su karakteristične za određeni genotip ili kombinacije genotipova i razlikuje se od drugog skupa biljaka bar po jednoj od karakterističnih osobina i koji predstavlja jedinicu u odnosu na mogućnost sorte za razmnožavanje bez promjena;

2) zaštićena sorta je sorta koja je zaštićena u skladu sa ovim zakonom;

3) oplemenjivač je:

- lice koje je stvorilo ili otkrilo i razvilo novu sortu;
- poslodavac lica iz alineje 1 ove tačke ili lice koje ga je unajmilo za taj posao;
- pravni sljedbenik lica iz alineje 1, odnosno 2 ove tačke;

4) oplemenjivačko pravo je pravo oplemenjivača priznato upisom zaštićene sorte u Registar zaštićenih sorti u skladu sa ovim zakonom;

5) nosilac oplemenjivačkog prava je lice kome je priznato oplemenjivačko pravo u skladu sa ovim zakonom, odnosno njegov pravni sljedbenik ili nasljednik;

6) Registar prijava za zaštitu sorti je registar u koji se upisuju uredno podnijete prijave za zaštitu sorti (u daljem tekstu: Registar prijava);

7) Registar zaštićenih sorti je registar u koji se upisuju zaštićene sorte;

8) UPOV je Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti.

Prava stranih lica

Član 3

Strana pravna i fizička lica u pogledu zaštite sorti u Crnoj Gori imaju ista prava i obaveze kao i domaća lica.

Član 4

Strano pravno i fizičko lice u postupku pred nadležnim organom mora da zastupa domaći zastupnik.

II. ZAŠTITA SORTE

1) Uslovi trajanja **Uslovi**

Član 5

Sorta se može zaštititi u skladu sa ovim zakonom ako je nova, različita, uniformna, stabilna i ako ispunjava uslove za davanje imena zaštićene sorte.

Trajanje zaštite

Član 6

Period zaštite sorte traje 25 godina, a za drveće i vinovu lozu 35 godina od dana priznavanja oplemenjivačkog prava.

2. Nova sorta

Član 7

Sorta se smatra novom, ako na dan podnošenja prijave za zaštitu sorte, reprodukcioni ili ubrani materijal te sorte nije prodat ili na drugi način otuđen od strane nosioca oplemenjivačkog prava ili uz njegovu saglasnost, radi njenog korišćenja u Crnoj Gori, u periodu dužem od jedne godine, prije podnošenja prijave ili radi korišćenja van Crne Gore, u periodu dužem od četiri godine, a u slučaju drveća i vinove loze, u periodu dužem od šest godina.

Sorta iz stava 1 ovog člana smatra se novom i kada je njome raspolagano na jedan od sljedećih načina:

- 1) ugovorom o prenosu oplemenjivačkog prava;
- 2) ugovorom na osnovu koga se umnožava reprodukcioni materijal sorte u ime nosioca oplemenjivačkog prava, pod uslovom da umnoženi reprodukcioni materijal bude vraćen nosiocu oplemenjivačkog prava i pod uslovom da se umnoženi reprodukcioni materijal ne koristi za proizvodnju druge sorte;
- 3) ugovorom na osnovu koga se preduzimaju ispitivanja na oglednom polju i laboratoriji, radi vrednovanja sorte.

3. Različitost

Član 8

Sorta se smatra različitom, ako se jasno razlikuje od bilo koje druge sorte čije je postojanje opšte poznato u vrijeme podnošenja prijave ili na dan prioriteta.

Posebno, smatra se da podnošenje prijave za priznavanje oplemenjivačkog prava, odnosno za upis u zvanični registar sorti, u bilo kojoj državi, takvu sortu čini opšte poznatom, počev od dana podnošenja prijave, pod uslovom da takva prijava vodi priznavanju prava, odnosno upisu u zvanični registar sorti.

Metode za ispitivanja različitosti sorte propisuje ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

4. Uniformnost

Član 9

Sorta se smatra uniformnom ako je dovoljno ujednačena u bitnim osobinama, uzimajući u obzir odstupanja koja se mogu očekivati zbog osobenosti njenog umnožavanja.

Metode za ispitivanje uniformnosti sorte propisuje Ministarstvo.

5. Stabilnost

Član 10

Sorta se smatra stabilnom, ako njene bitne osobine ostaju nepromijenjene i poslije ponovljenog umnožavanja ili, u slučaju pojedinačnog ciklusa umnožavanja, poslije svakog takvog ciklusa.

Metode za ispitivanje stabilnosti sorte propisuje Ministarstvo.

6. Ime sorte **Ime**

Član 11

Ime sorte može činiti riječ, kombinacija riječi, kombinacija riječi i brojeva ili kombinacija slova i brojeva, sa značenjem ili bez značenja, pod uslovom da takve oznake omogućavaju da sorta bude identifikovana.

Ako je ime sorte već bilo korišćeno u Crnoj Gori ili drugoj državi ili je predloženo ili registrovano u Crnoj Gori ili drugoj državi, samo to ime može biti korišćeno u postupku zaštite sorti pred nadležnim organom.

Kada je predloženo ime sorte nepodobno za upotrebu u Crnoj Gori, oplemenjivač je dužan da predloži novo ime, koje se, ukoliko je podobno, upisuje u Registar prijava i Registar zaštićenih sorti.

Ime sorte ne mogu činiti samo brojevi, osim ukoliko je to ustaljena praksa za imenovanje određenih sorti. Ime sorte ne smije obmanjivati ili izazivati zabunu u pogledu osobina, vrijednosti sorte ili identiteta oplemenjivača. Ime sorte mora biti različito od bilo kog drugog imena koje se na teritoriji članica UPOV koristi za obilježavanje postojeće sorte, iste ili bliske vrste.

Lice koje stavlja u promet ili reklamira reprodukcioni materijal zaštićene sorte dužno je da koristi ime te sorte.

Obaveza da se koristi ime sorte ne prestaje istekom perioda zaštite sorte iz člana 6 ovog zakona, osim u slučaju kada, u skladu sa odredbom stava 8 ovog člana, prethodno pravo onemogućava takvo korišćenje.

Za sortu koja je stavljena u promet ili se reklamira dozvoljeno je, uz registrovano ime sorte, koristiti i zaštitni znak, trgovački naziv ili drugu sličnu oznaku, ako ime sorte ostaje lako prepoznatljivo.

Ukoliko je po osnovu nekog od prethodnih prava trećeg lica korišćenje imena sorte zabranjeno licu koje je u obavezi da ga koristi, organ uprave nadležan za poslove zaštite biljnih sorti (u daljem tekstu: organ uprave) će zahtijevati od oplemenjivača da predloži drugo ime za sortu.

Predlog imena

Član 12

Podnosilac prijave je dužan da u prijavi predloži ime sorte.

Podnosilac prijave može privremeno, najduže za 30 dana od dana podnošenja prijave, odložiti davanje predloga imena. Ako podnosilac prijave ne podnese predlog u propisanom roku, organ uprave će odbaciti prijavu.

Zainteresovano lice može, u roku od 60 dana od dana objavljivanja predloženog imena, podnijeti prigovor na predlog imena.

Organ uprave uputiće podnosiocu prijave prigovor iz stava 3 ovog člana i pozvati ga da, u roku od 30 dana od prijema obavještenja, dostavi odgovor na prigovor.

U odgovoru na prigovor podnosilac prijave može da predloži novo ime sorte.

Ako predloženo ime nije u skladu sa ovim zakonom, organ uprave naložiće podnosiocu prijave da, u roku od 60 dana od dana prijema obavještenja, podnese predlog novog imena sorte.

Ako podnosilac prijave u propisanom roku ne dostavi predlog novog imena, organ uprave će odbaciti prijavu.

Ime sorte odobrava organ uprave rješenjem o zaštiti sorte.

Razlozi za odbijanje predloženog imena

Član 13

Organ uprave će odbiti predlog za ime sorte, ako utvrdi da je predloženo ime:

- 1) nepogodno za identifikaciju sorte;
- 2) sastavljeno isključivo od znakova ili indikacija koje mogu da služe za označavanje sorte, vrste, kvaliteta, kvantiteta, namjeravanog cilja, vrijednosti, geografskog porijekla ili vremena proizvodnje;

3) u suprotnosti sa članom 11 ovog zakona.
Biljne vrste koje se smatraju međusobno bliskim propisuje Ministarstvo.

Ukidanje imena

Član 14

Organ uprave će ukinuti ime sorte ukoliko nastupe okolnosti iz člana 13 stav 1 ovog zakona ili na osnovu odluke suda o zabrani korišćenja imena.

Organ uprave obavještava o ukidanju imena sorte i poziva nosioca oplemenjivačkog prava da predloži novo ime u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja.

III. POSTUPAK ZAŠTITE SORTE

1. Prijava

Član 15

Postupak za zaštitu sorte pokreće se na osnovu prijave oplemenjivača, odnosno njegovog zastupnika, koja se podnosi organu uprave.

Oblik i sadržinu prijave iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dopunske informacije

Član 16

Uz prijavu iz člana 15 stav 1 ovog zakona dostavljaju se informacije, isprave i materijali potrebni za ispitivanje.

Način dostavljanja informacija, isprava i materijala iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ispitivanje urednosti prijave

Član 17

Organ uprave utvrđuje da li je prijava uredna, odnosno da li ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Ako utvrdi da prijava nije uredna, organ uprave, uz navođenje razloga, poziva podnosioca prijave da u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja, otkloni utvrđene nedostatke.

Ako podnosilac prijave u roku iz stava 2 ovog člana ne otkloni nedostatke, prijava se odbacuje.

Upis u Registar prijava

Član 18

Ako utvrdi da je prijava uredna, organ uprave je upisuje u Registar prijava.

Sadržaj Registra prijava propisuje Ministarstvo.

Registar prijava vodi organ uprave.

2. Pravo prioriteta

Član 19

Oplemenjivač koji je podnio prijavu za zaštitu sorte kod nadležnog organa druge članice UPOV-a radi sticanja oplemenjivačkog prava ima pravo prioriteta u periodu od 12 mjeseci od dana podnošenja prijave.

Ako su dva ili više oplemenjivača, nezavisno jedan od drugog, stvorili ili otkrili i razvili novu sortu, pravo prioriteta na zaštitu ima oplemenjivač koji je prvi podnio prijavu za zaštitu sorte organu uprave.

Radi sticanja prava prioriteta, podnosilac prijave dužan je da, u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijave, dostavi organu uprave dokaz o danu prioriteta.

Ako organ uprave prihvati dokaz o danu prioriteta, prijava se smatra podnijetom na dan prioriteta.

Oplemenjivač može, tokom perioda od dvije godine po isteku prava prioriteta ili u slučaju kada je prva prijava odbačena ili povučena, u primjerenom roku, poslije odbacivanja, odnosno povlačenja prijave, da obezbijedi organu uprave potrebne informacije, isprave ili materijale potrebne za ispitivanje prijave.

Rok iz stava 5 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

3. Ispitivanje sorte **Ispitivanje**

Član 20

Odluka o priznavanju oplemenjivačkog prava zasniva se na ispitivanju ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom. Tokom ispitivanja, organ uprave može da uzgoji vrstu ili da sprovede druge neophodne provjere, da odredi uzgajanje ili sprovođenje drugih neophodnih provjera, odnosno da uzme u obzir rezultate ranijeg uzgoja i ranijih ispitivanja. Organ uprave može da, za potrebe ispitivanja, zahtijeva od oplemenjivača da dostavi potrebne podatke, isprave ili materijale.

Izvođač ogleda

Član 21

Ispitivanje sorte može da vrši fizičko ili pravno lice, koje u pogledu kadra, opreme i uređaja ispunjava uslove za vršenje tih ispitivanja (u daljem tekstu: izvođač ogleda).

Uslove koje treba da ispunjava izvođač ogleda propisuje Ministarstvo.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Obrada rezultata ispitivanja

Član 22

Organ uprave zaključuje ugovor sa izvođačem ogleda na osnovu sprovedenog javnog oglašavanja.

Obradu rezultata ispitivanja dobijenih od izvođača ogleda vrši organ uprave.

Obrada rezultata iz stava 2 ovog člana vrši se po metodama koje propisuje Ministarstvo.

4. Odluka o zaštiti sorte i priznavanje oplemenjivačkog prava

Član 23

Organ uprave, na osnovu rezultata ispitivanja, donosi rješenje o zaštiti sorte ili odbijanju prijave za zaštitu sorte.

Na osnovu rješenja o zaštiti sorte, sorta se upisuje u Registar zaštićenih sorti.

Protiv rješenja o odbijanju zaštite sorte, podnosilac prijave ima pravo žalbe Ministarstvu.

U postupku po žalbi, ispitivanje sorte u oglednom polju i laboratoriji, radi supervizije, povjerava se drugom izvođaču ogleda.

Ukoliko rezultati supervizije potvrde da sorta ispunjava uslove za zaštitu, odnosno upis u Registar zaštićenih sorti, troškove supervizije snosi izvođač ogleda koji je utvrdio prve rezultate ispitivanja.

Ukoliko se supervizijom potvrde prvi rezultati ispitivanja, troškove supervizije snosi podnosilac žalbe.

Sadržaj Registra zaštićenih sorti propisuje Ministarstvo.

Registar zaštićenih sorti vodi organ uprave.

Podaci o zaštićenoj sorti, uključujući ime sorte i podatke o oplemenjivaču, nosiocu prava i njihovom sjedištu, odnosno prebivalištu, objavljuju se u 'Službenom listu Crne Gore', u roku od 30 dana od dana upisa u Registar zaštićenih sorti.

Dostupnost i povjerljivost podataka

Član 24

Zainteresovano lice može vršiti uvid u:

- 1) Registar prijava za zaštitu sorti;
- 2) rezultate ispitivanja sorti u postupku zaštite;
- 3) Registar zaštićenih sorti.

Ako proizvodnja sorte zahtijeva ponovnu upotrebu druge sorte (komponenta), podnosilac prijave može u prijavi zahtijevati da dokumenta i rezultati ispitivanja komponenti budu tretirani kao povjerljivi podaci.

5. Žalba Pravo na žalbu

Član 25

Zainteresovano lice koje smatra da podnosiocu prijave ne pripada oplemenjivačko pravo ili da mu ne pripada pravo prioriteta ili da nijesu ispunjeni uslovi za zaštitu sorte u skladu sa ovim zakonom može da podnese žalbu na upis prijave u Registar prijava, odnosno upis sorte u Registar zaštićenih sorti Ministarstvu, u roku od 60 dana od dana objavljivanja podataka o upisu.

Žalba se podnosi u pisanoj formi, sa odgovarajućim dokazima.

Žalba iz stava 1 ovog člana dostavlja se podnosiocu prijave, odnosno nosiocu prava, sa pozivom da, u roku od 15 dana od dana prijema žalbe, dostavi odgovor na žalbu.

Odluka o žalbi na upis u Registar prijava

Član 26

Ako podnosilac prijave ne dostavi odgovor na žalbu u propisanom roku, smatraće se da je prijava povučena.

Ako podnosilac prijave dostavi odgovor na žalbu i zatraži da se o prijavi odluči, sa izmjenama i dopunama ili bez njih, o prijavi i žalbi odlučuje se istovremeno.

Žalba na upis u Registar zaštićenih sorti

Član 27

Žalbu na upis u Registar zaštićenih sorti može podnijeti lice koje smatra da sorta nije nova, različita od drugih sorti, uniformna i stabilna.

Žalba iz stava 1 ovog člana podnosi se Ministarstvu.

U postupku po žalbi može se naložiti dodatno ispitivanje sorte da bi se utvrdili navodi iz žalbe.

Na zahtjev organa koji odlučuje po žalbi, podnosilac žalbe dužan je da u roku od 15 dana dostavi dodatne informacije i dokumenta na kojima se zasniva žalba ili reprodukcioni materijal koji je potreban za ispitivanje.

Ako podnosilac žalbe ne postupi po zahtjevu iz stava 3 ovog člana, žalba se odbacuje.

Na osnovu rezultata postupka sprovedenog u vezi sa podnijetom žalbom, žalba se može usvojiti i poništiti upis u Registar zaštićenih sorti ili žalba odbiti.

IV. PRAVA I OBAVEZE NOSIOCA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

1. Prava

Obim oplemenjivačkog prava

Član 28

Nosilac oplemenjivačkog prava ima pravo da njegovo ime, odnosno naziv bude naznačen u spisima, registrima, ispravama i publikacijama.

Reprodukcioni materijal zaštićene sorte može se koristiti isključivo sa ovlašćenjem

nosioca oplemenjivačkog prava, koji određuje uslove za davanje ovlašćenja.

Pod uslovima iz čl. 29 i 30 ovog zakona ovlašćenje oplemenjivača potrebno je za sljedeće radnje u vezi sa reprodukcijom materijalom zaštićene sorte:

- 1) proizvodnju ili reprodukciju (multiplikaciju) zaštićene sorte;
- 2) utvrđivanje uslova za reprodukciju zaštićene sorte;
- 3) ponudu zaštićene sorte na prodaju;
- 4) prodaja ili stavljanje u promet na drugi način zaštićene sorte;
- 5) izvoz i uvoz zaštićene sorte;
- 6) skladištenje u svrhe iz tač. 1 do 5 stava 3 ovog člana.

Pod uslovima iz čl. 29 i 30 ovog zakona, radnje iz stava 3 tač. 1 do 6 ovog člana, koje se odnose na ubrani materijal, uključujući cijele biljke ili djelove biljaka, dobijen putem neovlašćenog korišćenja reprodukcijom materijala zaštićene sorte, vrše se uz ovlašćenje nosioca oplemenjivačkog prava, osim ako je imao razumne mogućnosti da ostvari svoje pravo u odnosu na navedeni reprodukcijom materijal.

Ovlašćenje nosioca oplemenjivačkog prava potrebno je i za radnje iz st. 3 i 4 ovog člana, u vezi sa sortom:

1) koja je u osnovi izvedena sorta od zaštićene sorte, pri čemu zaštićena sorta nije sama po sebi izvedena sorta;

- 2) koja se ne može jasno razlikovati od zaštićene sorte;
- 3) čija proizvodnja zahtijeva ponovnu upotrebu zaštićene sorte.

Sorta se smatra u osnovi izvedenom iz inicijalne sorte ako:

1) je pretežno izvedena iz inicijalne sorte ili sorte koja je pretežno izvedena iz inicijalne sorte, pri čemu zadržava osnovne karakteristike koje proizlaze iz genotipa ili iz kombinacije genotipova inicijalne sorte;

- 2) se jasno razlikuje od inicijalne sorte;

3) odgovara inicijalnoj sorti u ispoljavanju osnovnih osobina koje su posljedica genotipa ili kombinacije genotipova inicijalne sorte, izuzev razlika koje proizlaze iz samog čina izvođenja.

U smislu stava 5 tač. 1 i 6 ovog člana, u osnovi izvedena sorta može se dobiti, na primjer, selekcijom prirodnog ili indukovano mutanta ili somaklonalne varijante, kloniranjem somatične ćelije, selekcijom varijante individualne biljke inicijalne sorte, povratnim ukrštanjem ili transformacijom nastalom genetičkim inženjeringom.

Izuzeci od oplemenjivačkog prava

Član 29

Ovlašćenje nosioca oplemenjivačkog prava nije potrebno za radnje koje se preduzimaju:

- za ličnu upotrebu i u nekomercijalne svrhe;
- u eksperimentalne svrhe;
- u svrhu oplemenjivanja drugih sorti, izuzev u slučaju primjene člana 28 stav 5 ovog zakona, radnje iz člana 28 st. 3 i 4 ovog zakona koje se preduzimaju u odnosu na takve druge sorte.

Ministarstvo može, uzimajući u obzir potrebu da se sačuvaju prava oplemenjivača, u razumnim granicama ograniči oplemenjivačka prava, uz naknadu koja ne može biti niža od tržišne u odnosu na određene poljoprivredne usjeve, u cilju omogućavanja poljoprivrednicima da za reprodukciju na sopstvenom posjedu koriste ubrani materijal dobijen sađenjem zaštićene sorte na sopstvenom posjedu.

Ministarstvo propisuje listu poljoprivrednih usjeva iz stava 2 ovog člana.

Izuzetak iz st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuje se na voće, ukrasno bilje i povrće.

Iscrpljenje oplemenjivačkog prava

Član 30

Oplemenjivačko pravo ne obuhvata radnje u odnosu na materijal zaštićene sorte, ili na sortu iz člana 28 stav 5 ovog zakona, koju je na teritoriji Crne Gore prodao ili na drugi način stavio u promet oplemenjivač, ili koja je prodana ili na drugi način stavljena u promet uz

njegovu saglasnost, ili u odnosu na materijal dobijen iz takvog materijala, osim kada takve radnje:

- 1) uključuju dalje umnožavanje predmetne sorte;
- 2) uključuju izvoz materijala te sorte, koji omogućava umnožavanje u državu, koja ne štiti sorte biljnih vrsta ili rodova, kojima ta sorta pripada, osim u slučaju izvoza materijala, radi konačne potrošnje.

U smislu stava 1 ovog člana, materijal, u odnosu na sortu, ima sljedeće značenje:

- 1) bilo koja vrsta materijala za umnožavanje;
- 2) ubrani materijal, uključujući cijele biljke ili djelove biljaka;
- 3) bilo koji proizvod dobijen od ubranog materijala.

Privremena zaštita

Član 31

U periodu od objavljivanja prijave za zaštitu sorte do donošenja rješenja o zaštiti sorte, nosiocu oplemenjivačkog prava pripada odgovarajuća naknada, koju je dužno da plati svako lice koje je tokom tog perioda vršilo radnje za koje se, kada je oplemenjivačko pravo priznato, zahtijeva ovlaštenje nosioca oplemenjivačkog prava u skladu sa odredbama člana 28 ovog zakona.

Više oplemenjivača, oplemenjivač i poslodavac

Član 32

Ako su dva ili više lica zajedno stvorili ili otkrili i razvili sortu, imaju jednako pravo na zaštitu. Prava i obaveze ovih lica mogu se urediti ugovorom.

Ako je sorta stvorena ili otkrivena i razvijena u radnom odnosu, prava zaposlenog lica koje je sortu stvorilo ili otkrilo i razvilo i prava poslodavca utvrđuju se ovim zakonom, opštim aktima i ugovorom između poslodavca i zaposlenog, odnosno njihovih zastupnika.

2. Obaveze

Održavanje zaštićene sorte

Član 33

Nosilac oplemenjivačkog prava dužan je da obezbijedi održavanje zaštićene sorte u nepromijenjenom obliku tokom perioda zaštite sorte.

Praćenje održavanja sorte

Član 34

Ako organ uprave utvrdi da nosilac oplemenjivačkog prava nije uspio da održi sortu, donijeće rješenje o ukidanju oplemenjivačkog prava.

Obezbjeđivanje uzoraka sorte

Član 35

Na zahtjev organa uprave, nosilac oplemenjivačkog prava dužan je da obezbijedi potrebnu količinu uzoraka reprodukcionog materijala zaštićene sorte, koja je neophodna za utvrđivanje održavanja sorte.

Na zahtjev organa uprave, nosilac oplemenjivačkog prava je dužan da održava ili čuva uzorak sorte.

V. LICENCA

Prenos oplemenjivačkog prava i davanje licence

Član 36

Nosilac oplemenjivačkog prava može svoja prava u odnosu na zaštićenu sortu prenijeti u cjelini ili dati licencu za pojedina prava drugom licu.

Prenos prava i davanje licence vrši se pisanim ugovorom, koji mora da sadrži: obim prava, vrijeme na koje se pravo prenosi i visinu naknade za korišćenje tog prava, ako je ugovorena.

Radi upisa u Registar zaštićenih sorti, nosilac oplemenjivačkog prava dužan je da organ uprave obavijesti o prenosu prava ili davanju licence. Obavještenje mora da sadrži podatke o licu na koje je pravo prenijeto, odnosno o licu kojem je data licenca, obimu prava i vremenu na koje je pravo prenijeto, odnosno licenca data.

Prinudna licenca

Član 37

Ako nosilac oplemenjivačkog prava odbije da drugim licima ustupi ovlašćenje na ekonomsko iskorišćavanje zaštićene sorte ili im postavlja neopravdane uslove za takvo ustupanje, na zahtjev zainteresovanog lica i posle razmatranja svakog pojedinačnog slučaja, organ uprave može dati prinudnu licencu, pod uslovom da je njeno iskorišćavanje od javnog interesa za razvoj biljne proizvodnje, zaštitu i unapređenje životne sredine ili za određenu granu privrede.

Zainteresovano lice dužno je da dokaže da je, prije podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, pokušalo da dobije ovlašćenje nosioca oplemenjivačkog prava za preduzimanje radnji iz člana 28 ovog zakona pod razumnim ekonomskim uslovima i da ovlašćenje nije dobilo u razumnom roku.

Prinudna licenca iz stava 1 ovog člana će biti data samo zainteresovanom licu koje dokaže da raspolaže mogućnostima i kapacitetima potrebnim za ekonomsko iskorišćavanje zaštićene biljne sorte.

Rok za traženje prinudne licence

Član 38

Zahtjev za davanje prinudne licence ne može se podnijeti prije isteka roka od četiri godine od dana podnošenja prijave, odnosno tri godine od dana priznanja oplemenjivačkog prava, zavisno od toga koji od ova dva roka kasnije ističe.

Prinudna licenca neće biti data, ako nosilac oplemenjivačkog prava dokaže da postoje razlozi koji opravdavaju njegovo odbijanje davanja ovlašćenja za korišćenje zaštićene sorte, odnosno uslove za korišćenje.

Naknada za prinudnu licencu

Član 39

Nosilac prinudne licence dužan je da nosiocu oplemenjivačkog prava plaća naknadu koju sporazumno odrede obje strane. Ako nema sporazuma o visini i načinu plaćanja naknade, naknadu određuje nadležni sud, imajući u vidu okolnosti svakog pojedinačnog slučaja i ekonomsku vrijednost prinudne licence.

Obim i trajanje prinudne licence

Član 40

Obim i trajanje prinudne licence ograničeno je svrhom za koju je data.

Prinudna licenca ne može da bude isključiva.

Prinudna licenca se može prenositi samo zajedno s privrednim društvom, odnosno dijelom privrednog društva u kome se koristi.

Prinudna licenca daje se prvenstveno za snabdijevanje domaćeg tržišta.

Prinudna licenca može se ukinuti, ako i kada okolnosti koje su do nje dovele prestanu da postoje i ako je malo vjerovatno da će se ponovo javiti. Na obrazložen zahtjev, organ uprave

preispituje dalje postojanje tih okolnosti.

Prinudna licenca može se ukinuti i kada organ uprave utvrdi da lice kome je licenca odobrena ne ispunjava uslove pod kojima je odobrena.

Obaveza isporuke reproduktionog materijala

Član 41

Nosilac oplemenjivačkog prava dužan je da, na zahtjev organa uprave, uz plaćanje odgovarajuće naknade, isporuči licu kome je data prinudna licenca količinu reproduktionog materijala koja je neophodna za korišćenje prinudne licence.

VI. PRESTANAK OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Razlozi za prestanak oplemenjivačkog prava

Član 42

Oplemenjivačko pravo prestaje prije isteka roka iz člana 6 ovog zakona, ako:

1) nosilac oplemenjivačkog prava u pisanoj formi izjavi organu uprave da želi prestanak oplemenjivačkog prava, i to danom navedenim u izjavi, odnosno danom prijema izjave;

2) smrću, odnosno prestankom postojanja nosioca oplemenjivačkog prava, ako nema nasljednika, odnosno pravnog sljedbenika, danom smrti, odnosno prestanka postojanja.

Rješenje o prestanku oplemenjivačkog prava donosi organ uprave i upisuje ga u Registar zaštićenih sorti.

Ništavost

Član 43

Organ uprave može oglasiti ništavim rješenje o zaštiti sorte za sve vrijeme trajanja zaštite, po službenoj dužnosti ili na predlog zainteresovanog lica, ako:

1) utvrdi da u vrijeme kada je priznato oplemenjivačko pravo sorta nije bila nova ili nije različita od drugih sorti;

2) utvrdi da je odluka o priznanju oplemenjivačkog prava prevashodno bila zasnovana na informacijama i dokumentaciji obezbijeđenim od strane podnosioca zahtjeva, a uslovi stabilnosti i uniformnosti nijesu bili zadovoljeni u vrijeme kada je priznato oplemenjivačko pravo;

3) je oplemenjivačko pravo utvrđeno u korist lica koje na to nije imalo pravo, osim u slučaju kada je u međuvremenu oplemenjivačko pravo prenijeto na lice koje na to ima pravo.

Rješenje iz stava 1 ovog člana se upisuje u Registar zaštićenih sorti.

Po pravosnažnosti rješenja iz stava 1 ovog člana, organ uprave briše sortu iz Registra zaštićenih sorti.

Na rješenje iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Ukidanje rješenja

Član 44

Organ uprave ukida rješenje o zaštiti sorte, ako:

1) utvrdi da sorta više nije uniformna ili stabilna;

2) nosilac oplemenjivačkog prava ne obezbijedi organu uprave informacije, dokumenta ili materijal koji se smatraju neophodnim za potvrđivanje održavanja sorte;

3) nosilac oplemenjivačkog prava u propisanom roku ne predloži drugo ime za sortu, ako je naziv sorte ukinut nakon priznanja prava;

4) oplemenjivač ne plati naknadu za održavanje oplemenjivačkog prava;

5) godišnji troškovi zaštite sorte nijesu plaćeni na dan dospjeća troškova.

Rješenje iz stava 1 ovog člana se upisuje u Registar zaštićenih sorti.

Po pravosnažnosti rješenja iz stava 1 ovog člana, organ uprave briše sortu iz Registra

zaštićenih sorti.

VII. TROŠKOVI

Član 45

Troškove ispitivanja sorti u oglednom polju i laboratoriji i godišnje troškove zaštite sorti snosi podnosilac prijave, odnosno nosilac oplemenjivačkog prava.

Visinu troškova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

VIII. GRAĐANSKO-PРАВNA ZAŠTITA

Član 46

Nosilac oplemenjivačkog prava, odnosno njegov pravni sljedbenik ili nasljednik može podnijeti tužbu protiv lica koje povrijeđuje njegovo pravo, preduzimanjem, bez ovlašćenja, radnji iz člana 28 st. 2, 3 i 4 ovog zakona i zahtijevati:

- 1) da se utvrdi povreda oplemenjivačkog prava;
- 2) zabranu radnji koje predstavljaju povredu oplemenjivačkog prava;
- 3) naknadu štete nastale povredom oplemenjivačkog prava, uključujući stvarnu štetu, izmaklu dobit i opravdane troškove nastale u vezi sa zastupanjem u postupcima za zaštitu prava;
- 4) objavljivanje presude o trošku tuženog;
- 5) da se zaplijene, odnosno unište, bez naknade, predmeti i oprema koji su pretežno korišćeni za povredu oplemenjivačkog prava;
- 6) da se zaplijene, odnosno unište, bez naknade, proizvodi nastali prilikom povrede oplemenjivačkog prava.

Na pitanja u vezi s naknadom štete nanijete povredom oplemenjivačkog prava, koja nijesu uređena ovim zakonom, primenjuju se opšti propisi o naknadi štete.

Ukoliko je povreda oplemenjivačkog prava učinjena namjerno ili krajnjom nepažnjom, tužilac može, umjesto iznosa štete iz stava 1 tačka 3 ovog člana, da zahtijeva naknadu u visini trostrukog iznosa naknade za zakonito korišćenje oplemenjivačkog prava.

Zastarjelost

Član 47

Tužba iz člana 46 stav 1 ovog zakona može se podnijeti u roku od tri godine od dana saznanja za povredu i učinioca, ali ne poslije isteka roka od pet godina od dana učinjene povrede.

Postupak po tužbi za povredu oplemenjivačkog prava je hitan.

Privremene mjere

Član 48

Na zahtjev nosioca oplemenjivačkog prava, koji učini vjerovatnim da je njegovo pravo povrijeđeno ili da će biti povrijeđeno, sud može da odredi privremenu mjeru oduzimanja ili isključenja iz prometa predmeta kojima se vrši povreda, odnosno mjeru zabrane nastavljanja započetih radnji kojima bi se mogla izvršiti povreda.

Obezbjeđenje dokaza

Član 49

Na zahtjev nosioca oplemenjivačkog prava, koji učini vjerovatnim da je njegovo pravo povrijeđeno, odnosno da može doći do povrede tog prava ili da postoji opasnost od nastanka neotklonjive štete, kao i da postoji opravdana sumnja da će dokazi o tome biti uništeni ili da će ih kasnije biti nemoguće pribaviti, sud može odrediti mjeru obezbjeđenja dokaza bez prethodnog obavještenja ili saslušanja lica od koga se dokazi prikupljaju.

Obezbjedenjem dokaza, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se pregled prostorija, knjiga, dokumenata, baza podataka i drugo, kao i zaplena dokumenata i proizvoda nastalih povredom oplemenjivačkog prava, kao i ispitivanje svjedoka i vještaka.

Licu od koga se dokazi prikupljaju, rješenje suda o određivanju mjere obezbjeđenja dokaza biće uručeno u trenutku prikupljanja dokaza, a odsutnom licu čim to postane moguće.

Predlog za određivanje privremene mjere

Član 50

Mjere iz čl. 48 i 49 ovog zakona mogu se tražiti i prije podnošenja tužbe.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, rješenjem kojim se određuje privremena mjera odrediće se rok u kome mora biti podnijeta tužba, s tim da taj rok ne može biti kraći od 30 dana od dana izvršenja mjere.

Žalba protiv rješenja kojim je sud odredio privremenu mjeru ne odlaže izvršenje rješenja.

Obaveza tuženog da dostavi podatke

Član 51

Sud može naložiti tuženom da obavještenja o trećim licima koja su povezana sa povredom ili preda dokumente koji su u vezi sa povredom.

Lice koje ne izvrši svoju obavezu iz stava 1 ovog člana odgovara za štetu koja iz toga proizađe.

IX. INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 52

Radi zaštite oplemenjivačkog prava stečenog u skladu sa ovim zakonom, inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave preko fitosanitarnog inspektora, u skladu sa zakonom.

Odredbe drugih propisa koji uređuju proizvodnju, odobravanje i stavljanje u promet materijala zaštićenih sorti, uvoz ili izvoz takvih materijala, ne mogu uticati na primjenu ovog zakona.

1. Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 53

Fitosanitarni inspektor vrši inspekcijski nadzor naročito u odnosu na:

- 1) ispitivanje različitosti, stabilnosti, uniformnosti sorti u oglednom polju ili laboratoriji kod izvođača ogleda;
- 2) ispunjavanje uslova izvođača ogleda za vršenje ispitivanja sorte u oglednom polju ili laboratoriji;
- 3) radnje iz člana 28 ovog zakona preduzete bez ovlašćenja nosioca oplemenjivačkog prava u odnosu na zaštićenu sortu;
- 4) korišćenja imena zaštićene sorte;
- 5) uzimanje uzorka reproduktionog materijala bez naknade, radi utvrđivanja ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom.

2. Upravne mjere i radnje

Član 54

Pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani stavljanje u promet, uvoz ili izvoz reproduktionog materijala sorti, ako utvrdi da

reprodukcionni materijal ne ispunjava uslove navedene u ovom zakonu ili da je pravo nosioca oplemenjivačkog prava povrijeđeno;

2) zabrani izvođaču ogleda ispitivanje sorti u oglednom polju i laboratoriji, ako ne otkloni nedostatke u pogledu uslova propisanih ovim zakonom.

X. KAZNE NE ODREDBE

Član 55

Novčanom kaznom od 700 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) koristi ime sorte koje nije odobreno rješenjem organa uprave (član 12 stav 8);
- 2) bez ovlašćenja nosioca oplemenjivačkog prava proizvodi ili reprodukuje, održava radi razmnožavanja, prodaje ili stavlja u promet na drugi način, izvozi, uvozi ili skladišti u bilo koju od ovih namjena, zaštićenu sortu (član 28 stav 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu ili preduzetniku zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju od jednog do šest mjeseci.

Član 56

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako na zahtjev organa uprave ne obezbijedi licu kojem je data prinudna licenca odgovarajuću količinu reprodukcionog materijala potrebnog za korišćenje prinudne licence (član 41).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 50 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 6.000 eura.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE **Zaštita poznatih sorti**

Član 57

Izuzetno od člana 7 ovog zakona, organ uprave može priznati oplemenjivačko pravo i za sortu koja nije nova na dan stupanja na snagu ovog zakona:

1) ako je prijava podnesena u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona;

2) ako je sorta:

- upisana u odgovarajući registar sorti koji priznaje organ uprave;
- predmet oplemenjivačkog prava u članici UPOV ili predmet prijave u članici UPOV, ako ta prijava vodi priznavanju oplemenjivačkog prava;
- predmet dokaza o datumu kada je sorta prestala da bude nova u skladu sa članom 7 ovog zakona, prihvatljivog za organ uprave.

Trajanje oplemenjivačkog prava priznatog u skladu sa stavom 1 ovog člana računa se počev od dana:

- upisa iz stava 1 tačka 2 alineja 1 ovog člana;
- kada je priznato oplemenjivačko pravo iz stava 1 tačka 2 alineja 2 ovog člana;
- kada je sorta prestala da bude nova u skladu sa odredbom iz stava 1 tačka 2 alineja 3 ovog člana.

Kada je to od uticaja na odluku organa uprave, u obzir se uzima najraniji od datuma iz stava 2 ovog člana.

Kada je oplemenjivačko pravo priznato u skladu sa stavom 1 ovog člana, nosilac prava je dužan da, pod razumnim uslovima, ustupi licencu kako bi se omogućilo savjesno korišćenje sorte koje je treće lice započelo u dobroj vjeri prije podnošenja prijave za priznanje prava u

skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 57a

Odredbe Zakona o primjeni propisa koji uređuju zaštitu prava intelektualne svojine ('Službeni list RCG', broj 45/05) i Uredbe o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da se njome povrjeđuju prava intelektualne svojine ('Službeni list RCG', broj 25/05) shodno se primjenjuju na oplemenjivačko pravo utvrđeno ovim zakonom.

Član 58

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi donijeti na osnovu Zakona o zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ('Službeni list SRJ', br. 12/98, 28/2000, 37/02), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 59

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ('Službeni list SRJ', br. 12/98, 28/2000, 37/02).

Stupanje na snagu

Član 60

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u 'Službenom listu Republike Crne Gore'.

SU-SK Broj 01-358/6

Podgorica, 24. jula 2007. godine

Ustavotvorna Skupština Republike Crne Gore

Predsjednik, Ranko Krivokapić, s.r.